

İdare Hukuku

Hafta Sonu Bülteni

| Sayı 23
02.11.2024

Mahalli İdareler

"Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir. Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir." (Anayasa, m. 127)

Öne Çıkan Başlıklar

- Esenyurt Belediye Başkanlığına kayyım atandı (s. 2)
- TBB Meslek Kuralları'nın 39. maddesi iptal edildi (s. 2)
- Danıştay, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi halinde feragat hususunda ek karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi yönünde içtihadı birleştirme kararına hükmetti (s. 3)
- Bölge İdare Mahkemeleri arasındaki üç içtihat farklılığına ilişkin Danıştay İdari Dava Daireleri Kurul'u kararları bültenimizde (s. 5)
- Conseil d'État, Devletin "kusursuz sorumluluğu" başlığı altında, Fransa'nın uluslararası ilişkilerinin yürütülmesinden ayrı tutulamayacak kararlardan kaynaklanan zararların tazminine ilişkin taleplerin idare mahkemelerinde görülebileceğine hükmetti (s. 8)

SEÇİLMİŞ GAZETE BAŞLIKLARI

- Bazı Özel Sağlık Kuruluşlarında Yaşanan Bebek Ölümünün Tüm Yönleriyle Araştırılması, Özel Sağlık Kuruluşlarının Yenidoğan, Çocuk, Engelli ve Yaşlılarla İlgili Bakım Servislerindeki Uygulamalarının ve Mevzuatın İncelenerek Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla bir Meclis Araştırma Komisyonu [kuruldu](#).
- Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde değişiklik yapan 166 sayılı CBK ile Millî Savunma Bakanlığı, Milli Savunma Üniversitesi, Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığının, söz konusu kararnameye ekli (I) sayılı cetvelde yer alan kadrolarının, 3 ay içinde Cumhurbaşkanı kararıyla yeniden düzenleneceği yönündeki hüküm [yürürlüğe girdi](#).
- Aile Hekimliği Sözleşme ve Ödeme Yönetmeliğinde [değişiklik yapıldı](#).
- Genel Sağlık-İş Sendikası, Aile Hekimliği Sözleşme ve Ödeme Yönetmelięi'ndeki bazı maddelerin iptali için Danıştay'a dava açacaklarını [duyurdu](#).
- Yatırım varlıklarından kesilen stopaj oranları [artırıldı](#).
- Mücbir hali devam eden deprem bölgelerinde kamu alacaklarında yeniden taksitlendirme [yapıldı](#).
- İTÜ Denizcilik Fakültesi Mezunları Derneęi, "Gemiadamları ve Kılavuz Kaptanlar Yönetmelięi"ndeki "gemiadamı" ibaresini "eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle Danıştay'a [taşıdı](#).
- TBB Meslek Kuralları'nın 39. maddesinde yer alan "İş sahibi anlaşmayı yaptığı avukattan sonra ikinci bir avukata da vekalet vermek isterse, ikinci avukat işi kabul etmeden önce, ilk vekalet verilen avukata yazıyla bilgi vermelidir" yönündeki hüküm, Danıştay tarafından üst hukuk kuralı olan Avukatlık Kanunu'na aykırılık nedeniyle [iptal edildi](#).
- Esenyurt Belediye Başkanı Özer geçici olarak görevden [uzaklaştırıldı](#). Belediye başkanlığına, [kayım atandı](#).

SEÇİLMİŞ YARGI KARARLARI

*Anayasa
Mahkemesi*

AYM, [E.2021/106, K.2024/101](#), 09/05/2024, § 30.

Somut olayda, dava konusu kuralla Kanun'a dayanılarak çıkarılan karar, yönetmelik, tebliğ ve diğer düzenleyici işlemler uyarınca başvurusu alınacak, düzenlenecek veya onaylanacak her türlü izin veya belge ile Bakanlık tarafından geliştirilen bilgi sistemlerinin kullanıcılara sunumu kapsamında, her bir başvuru, izin, belge veya sistem sunumu için ücret talep edebileceği öngörülmüştür.

AYM, dava konusu kuralı, Anayasa'nın 7., 13., 35., 48. ve 73. maddelerine aykırı bulmuştur.

Mahkeme göre, kural kapsamında bir mali yıl içinde altı milyon Türk lirasını geçmemek üzere yönetmelikte belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ücret miktarının belirlenmesine ilişkin Bakanlığa yetki verilmesini öngören kuralın mülkiyet hakkının ve teşebbüs özgürlüğünün kanunla sınırlanması şartını karşılamadığı gibi verginin kanuniliği ve yasama yetkisinin devredilmezliği ilkeleriyle de bağdaşmamaktadır.

AYM, [E.2021/106, K.2024/101](#), 09/05/2024, § 41.

Dava konusu bir diğer kural uyarınca, hava ayırıştırma tesisleri de devlet ormanları üzerinde kurulabilecektir.

AYM dava konusu kuralı, Anayasa'nın 169. maddesine aykırı bulmuştur.

Mahkemeye göre, hava ayırıştırma tesislerinin devlet ormanında yapım ve işletiminde kamu yararının zorunlu kıldığı hâller bulunmamaktadır. Bu itibarla kural kapsamında hava ayırıştırma tesislerinin devlet ormanları üzerinde bulunması veya yapılması hususunda gerçek ve tüzel kişilere bedeli mukabilinde izin verilmesine imkân tanınması devletin ormanların korunması ve genişletilmesi yönündeki pozitif yükümlülüğüyle bağdaşmamaktadır.

Recep Akyürek, [B. No: 2020/23070](#), 16/5/2024.

Somut olayda, idari işlemin iptali talebiyle açılan davada, dava dilekçesinin reddine ilişkin olarak verilen kararın hatalı olması

nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası ileri sürülmüştür.

AYM, başvurunun, başvuru yollarının tüketilememesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna oyçokluğuyla hükmetmiştir.

Mahkemeye göre, başvurunun dilekçe ret kararı sonrasında süresi içerisinde davasını aynı mahkemede yenilemek suretiyle şikâyetlerini öncelikle yargısal makamlar önünde dile getirme imkânı bulunmasına rağmen iç hukukta sahip olduğu yargısal yolları usulünce tüketmediği sonucuna varılmıştır.

Karşı Oy: Derece mahkemesinin bariz takdir hatası teşkil eden bir yorumla başvurunun belde sakini sıfatıyla dava açmasını bir yanlışlık olarak nitelemesinin, bu suretle 2577 sayılı Kanun'un 15. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) bendi uyarınca dilekçe ret kararı vermek suretiyle başvurunun mahkemeye ve istinafa erişim hakkına yönelik müdahalede bulunmasının kanuni temeli bulunmamaktadır.

DİBKK, E. 2021/3, K. 2024/1, K.T. 28.06.2024, R.G: 32702.

Danıştay

“(…) Dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi halinde, feragat hususunda ek karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye mi gönderilmesi, yoksa temyize konu kararın mahkemece feragat hususunda karar verilmek üzere bozulması mı gerektiğine ilişkin içtihat aykırılığının, dosyanın temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi halinde feragat hususunda ek karar verilmek üzere dosyanın hükmü veren mahkemeye gönderilmesi karar verilmesi yönünde (...)” birleştirilmesine oyçokluğuyla karar verilmiştir.

Usule İlişkin Karşı Oy (X): “(...) var olan aykırılıkların yargılamanın genel seyrinde belirli bir yol izlenmek suretiyle giderilebileceği ve istikrar sağlanacağından, içtihatların birleştirilmesine lüzum bulunmadığı, istemin esasa giderilmeksizin usul yönünden reddi gerektiği (...)

Esasa İlişkin Karşı Oy (XX): (...) 2577 sayılı Kanun'un 31. maddesinde sayma yoluyla belirtilen konularla sınırlı olarak HMK hükümleri uygulanacak olup, idari yargılama usulünde hükmün tamamlanması ve bu kapsamda ek karar müessesesinin yer almaması, bu müessesenin adli yargıda mevcut olan bir kısım sorunu ortadan kaldırmak amacıyla düzenlenmesi, idari davaların ve bu davalarda verilecek kararların

nitelikleri dikkate alındığında çeşitli sorunlara sebebiyet verebilecek olması karşısında 6100 sayılı Kanun'un 310. maddesinin üçüncü fıkrasının, idari yargılama hukukunda uygulama imkanı bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle, içtihadın, dava dosyasının temyiz incelemesine gönderilmesinden sonra davadan feragat edilmesi halinde, feragat nedeniyle mahkemece yeniden bir karar verilmek üzere kararın bozulmasına karar verilmesi doğrultusunda birleştirilmesi gerektiği (...)

Danıştay 6. Dairesi, [E. 2023/9013, K. 2024/4004](#), K.T. 26.06.2024.

Kanun yararına temyiz kapsamında incelenen somut uyuşmazlıkta, davalı idare tarafından hazineye ait bir taşınmaz üzerinde bulunan tarım ekipmanları ve çitler davacıya herhangi bir bildirim yapılmadan 775 sayılı Gecekondu Kanununun 18. maddesi kapsamında yıkılmıştır. Davacı tarafından açılan tam yargı davası, 60 günlük dava açma süresinin dolduğu gerekçesiyle süreaşımından dolayı reddedilmiştir.

Danıştay, somut uyuşmazlıkta kanun yararına bozma kararı vermiştir.

Mahkeme göre somut olayda, doğrudan doğruya 775 sayılı Kanununun 18. maddesinden kaynaklı bir idari eylem bulunmaktadır. Bu nedenle, 2577 sayılı Kanununun 13. maddesi kapsamında idari eylemlerden hakları ihlal edilenlerin bir yıl ve her halde beş yıllık süre içerisinde dava açabilecekleri belirtilmiştir.

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARLARI ARASINDAKİ AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİ İSTEMİ HAKKINDA KARARLAR

DİDDK, [E. 2023/47, K. 2024/8](#), K.T. 13.03.2024.

Karar birleştirme talebine konu olan kararlar arasındaki aykırılık, belediyelerin özel mülkiyetinde olup, üzerinde yapı kayıt belgesi almış bina bulunan taşınmazların, yapı kayıt belgesi sahibi kişilere satılıp satılmaması konusunda belediyelerin takdir yetkisi olup olmadığı hususundan kaynaklanmaktadır.

Danıştay'a göre, "(...) yapı kayıt belgelerinden elde edilecek gelirler ile şehirlerin yeniden inşa edileceği ve dönüşüm projelerine finans sağlanarak dönüşümün daha hızlı ve etkin yapılması amacıyla yürürlüğe konulan imar barışı kapsamında, Anayasa'daki mahalli idareler arasında olan ve mahalli müşterek ihtiyaçların giderilmesine yönelik birden fazla faaliyet yürüten belediyelerin de, İmar Kanunu'nun geçici 16. maddesi uyarınca satışı talep edilen taşınmazların, talep sahibi kişilere satılıp satılmayacağı hususunda takdir yetkisi bulunduğu, aksi yorumun, düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, sanayi ve ticaret alanı ihtiyacını karşılamak, belediye ve mücavir alan sınırları

içinde, imarlı ve alt yapı arsalar üretmek; konut, toplu konut yapmak gibi hizmetlerin yürütülmesi konusunda belediyelere verilen görev ve yetkilerin kullanılmamasına neden olabileceği sonucuna varılmıştır.”

Karşı Oy: “(...) kanun koyucunun, talep halinde, belediyelerin mülkiyetinde bulunan taşınmazların yapı kayıt belgesi sahiplerine doğrudan satılacağı yönünde emredici nitelikte düzenleme getirdiği, belediyelere ait taşınmazların yapı kayıt belgesi sahiplerine satışı konusunda, belediyelere herhangi bir takdir hakkı tanınmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Açıklanan nedenlerle, aykırılığın ‘belediyelerin özel mülkiyetinde olup, üzerinde yapı kayıt belgesi almış bina bulunan taşınmazların, yapı kayıt belgesi sahibi kişilere satılıp satılmaması konusunda belediyelerin takdir yetkisi olmadığı’ doğrultusunda giderilmesi gerektiği oyuyla, çoğunluk kararına katılmıyoruz.”

DİDDK, [E. 2024/13](#), [K. 2024/14](#), K.T. 13.05.2024.

Somut uyuşmazlıklarda, davacılara tanınan mali hakların hangi emsale göre belirleneceği konusu aykırılık konusunu oluşturmuştur.

Danıştay, kararlar arasındaki aykırılığın "703 sayılı KHK'nın yayımlanmasından (09/07/2018) önce kurumda görevli olup sonrasında 375 sayılı KHK'nın Ek 27. maddesi kapsamında sözleşme imzalayan personelin, davacılar için emsal teşkil edeceği" doğrultusunda" giderilmesine oyçokluğuyla karar vermiştir.

Karşı Oy: “(...) davacılara yapılacak aylık ödemelerinde 4953 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'na Ekli 2 sayılı cetvelde yer alan adalet uzmanının kıstas alınması gerektiği sonucuna varılmış olup, aykırılığın bu doğrultuda giderilmesi gerektiği oyuyla, karara katılmıyoruz.”

DİDDK, [E. 2023/48](#), [K. 2024/9](#), K.T. 13.03.2024.

Somut uyuşmazlıklarda, davacılara ait işyerlerinde Covid-19 salgını ile mücadele kapsamında alınan tedbirlere riayet edilip edilmediğinin tespiti amacıyla çeşitli tarihlerde denetimler yapıldığı, söz konusu denetimlerde, davacılara ait işletmelerde salgınla mücadele kapsamında alınan karar ve belirlenen önlemlere uyulmadığı, kurallara aykırı davranışlarda ısrar edildiği tespit edilerek 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu ve İçişleri Bakanlığının 22/09/2020 tarihli ve "Covid-19 Tedbirleri" Konulu Genelgesi uyarınca davacılar hakkında süreli faaliyetten men kararları alınarak işyerlerinin mühürlenmesine karar verildiği, anılan işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda, aynı

konuda verilen farklı nitelikteki kararların kesinleşmesi üzerine incelenen aykırılığın oluştuğu görülmüştür.

Danıştay'a göre, idarenin denetim birimlerince, Covid-19 salgını nedeniyle alınması gereken tedbirlere aykırı olarak çalıştırıldığı belirlenen işyerinde, 1593 sayılı Kanun uyarınca; aykırılığın o anda engellenmesi, aykırı davranış nedeniyle ilgililerin karşılığı idari para cezası ile cezalandırılması olanağı bulunmakla birlikte, İçişleri Bakanlığınca çıkarılan Genelge ile, belirlenen tedbirlerin birden fazla ihlali halinde işyerinin faaliyetinin süreli olarak durdurulması sonucunu doğuracak şekilde Kanun'da öngörülmeleyen bir yaptırım uygulanmasının, üst hukuk normlarına diğer bir ifadeyle normlar hiyerarşisine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Karşı Oy: (...) halkın sağlığı için gerekli tedbirleri almak ve en genel anlamda bütün umumi mahallerde gerçekleştirilecek toplantıların sınırlandırılması veya menedilmesi yetkisi Umumi Hıfzıssıhha Kurullarına verilmiştir. Bu bakımdan salgın tehlikesi noktasında önleme ya da bu kapsamda önleme amaçlı olarak yasaklanan bir faaliyetin men'i de ilgili kurullarca yapılabilecektir. Bununla birlikte dünya genelinde yaşanmakta olan Covid-19 salgınının ne kadar süreyle devam edeceği hususu öngörülemediğinden halkın sağlığı için gerekli tedbirleri alma konusunda yetkili olan Umumi Hıfzıssıhha Kurullarının geçici süreli yaptırım uygulamasında toplum sağlığı ve kamu menfaati açısından bir aykırılık oluşturmayacağı da tartışmasızdır."

SEÇİLMİŞ KARŞILAŞTIRMALI HUKUK GELİŞMELERİ

AIHM

B.B. / Slovakya davasında Mahkeme, kölelik ve zorla çalıştırma yasağının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Dava, başvuranın Birleşik Krallık'a kaçırıldığı ve burada en az bir yıl boyunca hayat kadını olarak çalıştığı iddiasına cevaben Slovakya'da yürütülen işlemlerle ilgilidir. Bu yargılamalarda, bir kişi kadın ticareti yapmaktan mahkûm edilmiştir.

Mahkeme, somut olayların insan kaçakçılığına ilişkin makul bir suçlama ortaya koyduğunu ve yetkililerin bunu soruşturmakla yükümlü olduklarını ancak bunu yapmadıklarını tespit etmiştir.

[J.B. ve Diğerleri / Malta davasında](#) Mahkeme, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağının, etkili başvuru hakkının, özgürlük ve güvenlik hakkının ve tutukluluğun yasallığına bir mahkeme tarafından hızlı bir şekilde karar verilmesi hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Dava, denizde kurtarıldıktan sonra Kasım 2022'de Malta'ya ulaşan altı Bangladeş vatandaşı olan başvuruların, ülkeye gelişlerinden sonra yaklaşık iki ay boyunca bir kabul merkezinde, daha sonra da en az dört ay boyunca Safi Gözaltı Merkezi'nde gözaltında tutulmasıyla ilgilidir. Başvuranlar, o sırada 16-17 yaşlarında olduklarını iddia etmişlerdir. Başvuruculardan beşi Mayıs 2023'te serbest bırakılmış ve reşit olmayanlar için açık bir merkeze yerleştirilmiş, yetişkin olduğu tespit edilen diğer başvuru ise iltica başvurusunun reddedilmesinin ardından Ağustos 2023'te Malta'dan ayrılmıştır.

Mahkeme, Göçmenlik Temyiz Mahkemesinin bağımsızlık ve tarafsızlık gerekliliklerine uyması için mevzuatın yürürlüğe konmasını sağlamak ve devam eden gözaltı koşulları hakkında şikâyette bulunmak için hem hukuken hem de uygulamada etkili bir hukuk yolu oluşturmak için ulusal düzeyde genel önlemler alınması gerektiğini tespit etmiştir.

***Fransız
Danıştay'ı***

Bir dizi dernek, geçen Aralık ayında Élysée Sarayı'nda dini bir tören düzenlenmesine karşı Conseil d'État'ya başvuruda bulundu.

Conseil d'État, Cumhurbaşkanı'na ödül takdimi sırasında bir mum yakılması ve şarkı söylenmesine rağmen, dini tören düzenlenmesine izin veren bir karar alınmadığı sonucuna ulaştı.

Yüksek Mahkeme, idari mahkemeler nezdinde itiraz edilebilecek bir karar bulunmaması nedeniyle [itirazı reddetmiştir](#).

Conseil d'État, Devletin “kusursuz sorumluluğu” başlığı altında, Fransa'nın uluslararası ilişkilerinin yürütülmesinden ayrı tutulamayacak kararlardan kaynaklanan zararların tazminine ilişkin taleplerin idare mahkemelerinde görülebileceğine [hükmetti](#).

Yüksek Mahkeme, zararın, söz konusu kararın ikincil etkilerine maruz kalacak kişileri özellikle ciddi bir şekilde etkilemesi gerektiğini belirtmiştir.